

Kristine Haanes Strandlie

Virginia Woolf og storkroser

Intertekstualitet i "Eit besøk til Monk's House" av
Gunnhild Øyehaug

Bacheloroppgave i MLSPRÅK
Veileder: Karolina Drozdowska
Mai 2024

Kristine Haanes Strandlie

Virginia Woolf og storkroser

Intertekstualitet i "Eit besøk til Monk's House" av
Gunnhild Øyehaug

Bacheloroppgave i MLSPRÅK
Veileder: Karolina Drozdowska
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Innhold

Innledning	2
Handling, teori/metode og bakgrunn	2
Handling	2
Teori/metode (intertekstualitet)	3
Bakhtin.....	3
Kristeva	3
Bakgrunn: Virginia Woolf og Monk's House	4
Hoveddel (stokkroser, intertekstualitet og funksjon)	5
Stokkroser	6
I novellen-Alcea	6
I novellen-jeg-person, Emma og Samantha	6
I novellen vs. i Woolf sine verk	8
Positive assosiasjoner	8
Negative assosiasjoner	8
Noe udefinerbart.....	9
En ambivalens.....	10
Avsluttende oppsummering og refleksjon	12
Avslutning.....	14
REFERANSER	15

Innledning

«Here, on the surfaces of this garden, language was articulated, phrases enacted, sentences composed.» (Hancock, 2012, s. 106). Monk's House var et av hjemstedene til forfatteren Virginia Woolf, og den tilhørende hagen, som er den som nevnes her, hadde betydning for hennes forfatterskap. Hun var altså mye inspirert av natur og hage, og dette er aspekter som skal trekkes inn i denne oppgaven. Det er umulig å skrive ny type tekst uten å på en eller annen måte være inspirert av tekst som er skrevet fra før. Denne oppgaven skal spesifikt handle om intertekstualitet i novellen «Eit besøk til Monk's House» av Gunnhild Øyehaug, og fokuset skal her ligge på intertekstuelle referanser til Virginia Woolf og til hennes bruk av stokkroser i diktningen. Det vil da blant annet bli diskutert hvordan intertekstualiteten tilfører mer dybde og betydning til stokkrose-elementet som opptrer i novellen.

Jeg skal begynne oppgaven med et handlingsreferat av novellen, for å gi bakgrunn for hva tolkningen tar utgangspunkt i. Videre vil det bli gjort kort rede for Virginia Woolf og noe av hennes biografi, for å etablere en klarere bakgrunn for de intertekstuelle referansene som skal bli diskutert. Deretter skal jeg ta for meg den viktigste teorien for oppgaven, som her tar utgangspunkt Bakhtin og Kristeva sine teorier om intertekstualitet. Hoveddelen av oppgaven blir selve analysen av novellen, der jeg skal drøfte og gi en konklusjon på **problemstillingen**: «Hvilke betydning har intertekstuelle referanser til Virginia Woolf og stokkroser i novellen «Eit besøk til Monk's House»?». Stokkroser som element vil da være utgangspunktet for tolkningen, og jeg skal undersøke dette elementet sin betydning i novellen. Jeg skal da først mer avgrenset undersøke og diskutere stokkrosens rolle, før jeg skal utvide denne diskusjonen ved å se på funksjonen til det intertekstuelle. Dette skal da gjøres ved å blant annet vise til teorier om intertekstualitet.

Handling, teori/metode og bakgrunn

Handling

Novellen er fortalt fra en jeg-person sitt perspektiv, ved navn Elos. Handlingen bygger seg rundt et TripAdvisor-innlegg skrevet av Alcea, som har et sterkt ønske om å besøke Monk's House, men er bekymret for do-forholdene der. Jeg-personen utveksler noen meldinger med henne, før Alcea etter hvert slutter å svare. Videre blander både Emma og Samantha seg inn, og lurere på om Alcea noen gang fikk besøkt Monk's House. Det går flere måneder uten svar. Jeg-personen, Emma og Samantha uroer seg, blir internett-venner, og ender til slutt opp med å

bestemme seg for å dra til Monk's House for å finne ut hva som skjer/har skjedd med Alcea. Turen ender på Gardermoen, da Emma forsvinner mens de er der.

Stokkroser blir nevnt i ulike sammenhenger flere ganger, og er et viktig element i handlingen. Jeg skal senere i oppgaven se på hva slags rolle elementet spiller, og videre betydningen til de intertekstuelle referansene.

Teori/metode (intertekstualitet)

Bakhtin

I denne oppgaven er intertekstualitet den teoretiske inngangen som blir vektlagt, og bakgrunnen for dette er teorier om intertekstualitet gjort av Bakhtin og Kristeva. Bakhtin er essensiell å nevne før man kan gå videre til Kristeva. Han brukte blant annet at Dostojevskijs romaner som utgangspunkt for å forklare sine teorier, og dialogen sto sterkt her. Bakhtin mente at:

Selvbevisstheten til Dostojevskijs helter er gjennomført dialogisert: på ethvert tidspunkt er den brettet ut, henvender seg intenst til seg selv, til en annen og til en tredje. Utenfor denne levende tilstanden av å være henvendt til seg selv og til andre eksisterer den ikke. [...] mennesket hos Dostojevskij er subjektet i en henvendelse.» (Bakhtin, 2003, s. 209).

Man er alltid henvendt til noen, og selve mennesket er subjektet i en slik henvendelse. Begrepet «intersubjektivitet» er altså det det blir snakk om her, og betyr nettopp at subjekter i en tekst er i konstant dialog med hverandre (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 68).

Dialogen i seg selv står altså også veldig sentralt, og er på mange måter en grunnstein i en tekst: «Alt er et middel, målet er dialogen. En stemme verken avslutter eller løser noen ting. To stemmer er et minimum for livet og væren.» (Bakhtin, 2003, s. 211). Dialogen er på en måte et bærende aspekt. Den knytter sammen de ulike stemmene i en tekst og de ulike diskursene, og deres forbindelse til omgivelsene, samfunnet og selvet (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 69). Det vil alltid være ulike stemmer i en tekst. Disse vil kunne interagere direkte med hverandre, men også på tvers av hverandre eller helt uavhengig (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 69). Dialogen er altså sentral på flere måter, og det er et komplekst og mangfoldig begrep hos Bakhtin.

Kristeva

Kristeva videreførte flere av Bakhtins teorier. Hun legger vekt på betydningen av det talende subjektet som et hovedobjekt for språklig analyse, som kommer fra Bakhtin sine teorier om

dialog i tekst (Kristeva, 1986, s. 34). Hun ser på det som et «åpent skuespill» mellom teksten til subjektet og teksten til adressaten, som på denne måten gir opphav til begrepet intertekstualitet (Kristeva, 1986, s. 34). Kristeva utviklet det altså fra å gjelde subjekter i dialog, til å gjelde hele tekstverdenen (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 72). Hun mente at Bakhtin hadde en viktig og unik innsikt: «[...]an insight first introduced into literary theory by Bakhtin: any text is constructed as a mosaic of quotations; any text is the absorption and transformation of another.» (Kristeva, 1986, s. 37). Tidligere skrevet tekst er ikke uavhengig av den som skrives i samtiden. Med andre ord vil fortidens tekster alltid på en eller annen måte være i dialog med produksjon av tekst som skjer i senere epoker (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 73). Det vil altså være en form for sammenheng eller forbindelse.

Kristeva kategoriserer intertekstualitet inn i to hovedtyper. Begrepene hun bruker er da veven og mosaikken (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 73), og dette er forklarende metaforer for to hovedtyper av intertekstualitet. For det første har man veven, som er vevd sammen av forskjellige tråder og kan få en ujevn overflate. Den er et bilde på den skjulte og implisitte intertekstualiteten (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). På den andre siden har man mosaikken, som er nøye og planlagt satt sammen. Dette blir da et bilde på intertekstualitet som er mer eksplisitt og synlig (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). Tekstsynet her impliserer at all tekst er transformasjoner av tidligere skrevet tekst. Eksplisitt intertekstualitet, mosaikken, er på mange måter en bevisst aksept av avhengigheten til tidligere skapte tekster (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). Den implisitte, veven, kan være vanskeligere å forholde seg til, da den er mer skjult, og for eksempel kan være representert av dyptliggende mønstre og strukturer «gjemt» i teksten (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74).

Intertekstualitet kan altså være mye, men det bygger kort oppsummert på hvordan tekst skrevet i alle tider er forbundet med hverandre på en eller annen måte. Denne oppgavens problemstilling skal ta slike tendenser i betraktning, og jeg skal fortløpende vise tilbake til teoridelen i deler av hovedanalysen.

Bakgrunn: Virginia Woolf og Monk's House

Virginia Woolf er utgangspunktet for de intertekstuelle referansene i denne oppgaven, og jeg skal derfor gi litt generell bakgrunnsinformasjon om henne og om Monk's House. Virginia Woolf ble født 25.januar 1882 (Kermode, 1992, s. vii). Hun hadde en oppvekst preget av vanskeligheter, og mistet både moren og faren i henholdsvis 1895 og 1904 (Kermode, 1992, ss. vii-viii). Dette preget henne sterkt. Hennes første roman i kom til syne i 1915, før hun i

tidsperioden fram til 1941 skrev og ga ut mange flere (Kermode, 1992, ss. viii-ix). Woolf slet mye, fikk et stort sammenbrudd, og tok selvmord i 1941 (Kermode, 1992, s. ix). Hun hadde et kort liv, men satte spor som en betydningsfull forfatter.

Woolf var glad i hage og natur, og blandet dette ofte inn med skrivingen sin. Monk's House er et sentralt element i novellen som skal analyseres i denne oppgaven, og hagen som tilhørte dette stedet var en av flere Woolf hadde i sin levetid. Den blir blant annet beskrevet slik: «[...] the garden at Monk's House is fluid and open, stretching outward towards the Downs. [...] Monk's House garden unravels in shades of green.» (Hancock, 2012, ss. 104-105). Det står også: «Monk's House garden looks outwards; it invites a dialogue between earth and sky.» (Hancock, 2012, s. 105). Hagen blir beskrevet som grenseløs, frodig og på mange måter drømmende. For Virginia Woolf var natur og hage, som for eksempel denne, viktig for skrivingen hennes. Ved å bevege seg gjennom hagen, får man kontakt med noe personlig fra Woolf's liv: «As we travel through the spaces of the garden at Monk's House, we re-enact Woolf's daily choreography, pacing out the movements of her living [...]» (Hancock, 2012, s. 106). Hagen var viktig for Woolf sin kreative prosess, og språk, setninger og fraser ble til på overflaten av den (Hancock, 2012, s. 106). Natur og hage var altså sentrale komponenter i Woolf sitt forfatterskap, og et viktig utgangspunkt for hennes tekstskaping.

I denne oppgaven skal jeg trekke inn aspekter som omhandler hage, natur og skriving hos Virginia Woolf. Hennes liv og tilnærming til natur danner på mange måter en base for novellen «Eit besøk til Monk's House», og det blir derfor en sentral bakgrunn for de intertekstuelle referansene som skal diskuteres. Jeg skal, som nevnt, spesielt legge vekt på betydningen av intertekstuelle referanser til stokkroser i novellen, som var et av flere natur-elementer Woolf anvendte i sin diktning.

Hoveddel (stokkroser, intertekstualitet og funksjon)

Virginia Woolf er altså en eksplisitt referanse i novellen, og hun nevnes direkte flere ganger. «Monk's House» er i selve tittelen, og det var, som nevnt, et av hjemmene til Virginia Woolf. Jeg skal nå begynne med å tolke stokkrosens funksjon i novellen mer avgrenset, før jeg etterpå skal se på hva slags funksjon intertekstuelle referanser til stokkroser fra Woolf sine verk har.

Stokkroser

I novellen-Alcea

Stokkroser går gjennom som et slags underliggende symbol eller bindeledd i novellen. Blomsten nevnes ved flere anledninger, og kan blant annet knyttes til indre følelsesliv. Som nevnt, tar den konkrete handlingen i stor grad utgangspunkt i Alcea sitt ønske om å dra å besøke Monk's House, og meldingen hun av denne grunn sender på Tripadvisor. Noen av Alcea sine tanker og lengsler blir blant annet uttrykt slik: «Ho lengta etter å stå og sjå på ein langstilka blome, for eksempel ein rosebusk eller ei stokkrose, vaie litt i somarbrisen, og i regnet» (Øyehaug, 2021, s. 79). Videre står det: «Det var som om regnet på graset og stokkrosene til Virginia Woolf betydde alt for henne.» (Øyehaug, 2021, s. 79). Alcea ønsket sterkt å besøke Monk's House, og da å blant annet se stokkrosene som hun mente fantes i hagen der. Stokkrosene assosieres dermed med drømmer og ønsker, og blir stående som et slags uttrykk for håp og indre lengsel for Alcea.

Hagen til Virginia Woolf og stokkrosene blir et uttrykk for en lengsel hos Alcea, og det er noe hun virkelig har lyst til å se. Hun har derimot problemer med blæra, og do-fasilitetene bekymrer henne: «Men doen var altså veldig relevant for henne om dette i det heile kunne gjennomførast, og ho ville bli veldig ulukkeleg om det ikkje kunne bli gjennomført [...]» (Øyehaug, 2021, s. 80). Alcea føler at det absolutt ikke ville bli det samme å bare sitte i sin egen hage hele sommeren: «Ho hadde ikkje eingong stokkroser i hagen sin, og det hadde ho ein slags visjon om at Virginia Woolf hadde [...]» (Øyehaug, 2021, s. 80). Alcea har en form for indre konflikt. Hun vil komme bort fra sitt eget hjem og oppleve hagen til Woolf, men samtidig er dette problematisk for henne, og usikkerheten rundt do-fasilitetene blir et hinder. Stokkrosene er her en gjenstand for ønskene og drømmene hennes, og de blir uttrykk for et slags ideal for Alcea, men samtidig har hun bekymringer som står i veien. Stokkrosene er altså noe som bidrar til glede og håp, samtidig som de skaper en indre konflikt.

I novellen-jeg-person, Emma og Samantha

Stokkroser kan også knyttes til indre følelsesliv hos de andre karakterene vi møter på i novellen, og spesielt til jeg-personen. Man har altså Alcea på den ene siden, som drømmer om hagen og stokkrosene til Virginia Woolf, og på den andre siden har man jeg-personen og de to andre som engasjerer seg i Alceas ønske. De ser meldingen hennes på Tripadvisor, og blander seg inn. Den første som sender melding til henne er jeg-personen, Elos. Dagen han ventet på svar var spesiell: «Det gjekk ein hel dag før hos svarte. Den dagen hugser eg godt, han stod

stille. [...]» (Øyehaug, 2021, s. 81). Dagen ble preget, og han gikk med en utålmodighet: «[...] og følte meg utålmodig på å kome heim for å sjekke om Alcea hadde svart. Eg så nokre buskar stå og svaie i vinden og tenkte på stokkrosene.» (Øyehaug, 2021, s. 81). Stokkrosar nevnes her i forbindelse med følelsen av uroen og utålmodigheten jeg-personen kjenner på. Han forbinder muligens blomsten med Alcea, og den blir derfor en kilde til de usikre følelsene han får når situasjonen rundt henne er uviss.

Situasjonen rundt Alcea forblir uviss, og Emma og Samantha blir også med i meldingsutvekslingen på Tripadvisor. Når Alcea slutter å svare helt, er det noe som preger de tre andre: «Det var stille i månadsvis. Samantha, Emma og eg gjekk med den same uroa, kvifor svarer ho ikkje?» (Øyehaug, 2021, s. 83). Uroen kobles igjen indirekte sammen med stokkrosene: «Kvar gong eg så på den busken eg hadde lagt merke til den dagen [...] etter å ha lese innlegget hennar, tenkte eg på at det var stille frå henne.» (Øyehaug, 2021, s. 83). Dette er den samme busken som fikk jeg-personen til å tenke på stokkrosene forrige gang han ventet på svar fra Alcea. På denne måten skapes det igjen en kobling mellom indre uro og uvissheit, og stokkrosene. Stokkrosene ligger hele tiden der i kjernen av Alcea sine ønsker, og samtidig ligger de i kjernen av besettelsen de tre andre har av Alcea.

Stokkrosar kobles altså både sammen med Alceas ønske om å se hagen til Virginia Woolf, og med uroen de andre føler på når de engasjerer seg i hennes ønske. Stokkrosenes betydning blir fremhevet også gjennom selve navnet: «Vi var dessuten alle veldig sikre på at dersom Alcea, som blei det vi kalla henne, etter det latinske namnet for «stokkrosar», framleis var i live, hadde ho skrive eit svar på sida på Tripadvisor.» (Øyehaug, 2021, s. 84). De har altså på en måte «gjort» henne om til en stokkrose i seg selv ved å gi henne det kallenavnet. På samme måte som Virginia Wools hage og stokkrosar er gjenstander for Alcea sine ønsker og drømmer, blir altså Alcea i seg selv gjenstanden for interessen til de tre andre. De lever seg så inn i hennes ønske om å se stokkrosene i hagen ved Monk's House, at hun på en måte blir deres «stokkrose». Det kan altså tolkes som at jeg-personen og de to andre på et vis gjør Alcea sin drøm om til deres egen, og stokkrose-koblingene er noe som da tydeliggjør dette.

Når har jeg altså sett litt overordnet på hvordan stokkrosen preger handlingen, og hvordan den fungerer som et element i novellen. Videre i oppgaven vil jeg gå dypere inn på stokkrosens betydning. Jeg skal se på intertekstuelle referanser til Virginia Woolf, og da blant annet hvordan stokkrosar fremtrer i noen av hennes verk sammenlignet med i novellen.

I novellen vs. i Woolf sine verk

Positive assosiasjoner

I novellen blir stokkroser på den ene siden assosiert med håp og drømmer, og eksempler som skaper tilsvarende assosiasjoner er også mulige å identifisere i noen av Woolf sine romaner. Som nevnt i teorien, fremmet Kristeva at enhver tekst er en absorpsjon og transformasjon av en annen (Kristeva, 1986, s. 37), og da altså at det alltid vil være en sammenheng mellom fortidens og samtidens tekster. Intertekstualitet i denne oppgaven er et konkret eksempel på hva dette kan innebære. En slik type sammenheng mellom tekst fremheves nemlig når man trekker tråder mellom Woolf sine verk og «Eit besøk til Monk's House».

Som sagt assosieres stokkroser blant annet med Alcea sine håp og drømmer i novellen: «Ho lengta etter å sjå på ein langstilka blome, for eksempel ein rosebusk eller ei stokkrose, vaie litt i somarbrisen, og i regnet» (Øyehaug, 2021, s. 79). Videre står det at det virker som at stokkrosene til Virginia Woolf betyr alt for henne (Øyehaug, 2021, s. 79). Blomsten blir løftet frem som en etterlengtet drøm, og beskrivelsen av «sommerbrisen og regnet» skaper en romantisk og naturlig setting. I romanen *The Waves* av Virginia Woolf nevnes også stokkroser i en tilsynelatende romantisk sammenheng: «For soon in the hot midday when the bees hum around the hollyhocks my lover will come.» (Woolf, 1992, s. 73). Stokkroser knyttes sammen med håp og ønsker om kjærlighet, og bidrar derfor til å skape positive assosiasjoner. Det er en varm dag der biene summer, og blomsten blir til en viss grad romantisert. Stokkroser er altså her et element Virginia Woolf har brukt, som man kan argumentere for at gjenbrukes av Øyehaug i novellen på en lignende måte. I begge eksemplene skaper blomsten, som et element i vakker natur, tilsynelatende mer romantiske assosiasjoner, og den knyttes til både håp og drømmer.

Negative assosiasjoner

Stokkroser assosieres ikke utelukkende med noe romantisk og håpefullt, verken i novellen eller i Woolf sine verk. Her kan man igjen trekke inn Kristevas teorier om hvordan all tekst på en eller annen måte er knyttet sammen, og for eksempel hvordan fortidens tekster på et vis er i dialog med produksjon som skjer i senere epoker (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 73). Det er nok en gang mulig å identifisere likheter mellom novellen og enkelte av Virginia Woolf sine romaner. I novellen blir blant annet stokkroser nært tilknyttet uroen jeg-personen og de to jentene føler på rundt uvissheten om hva som skjer med Alcea. Dette blir som nevnt tydelig når de går og venter på svar fra henne: «[...] og følte meg uålmodig på å kome heim for å

sjekke om Alcea hadde svart. Eg så nokre buskar stå og svaie i vinden og tenkte på stokkrosene.» (Øyehaug, 2021, s. 81). Stokkrosor assosieres med uro og forvirring. Virginia Woolf anvendte også blomsten i mer negative sammenhenger, og et eksempel er fra romanen *The Waves*: «I hold scissors and snip of hollyhocks[...]» (Woolf, 1992, s. 147). Litt senere står det: «I cut the dead petals from hollyhocks.» (Woolf, 1992, ss. 147-148). Stokkrosor nevnes i forbindelse med kutting, både av levende og døde. Det skapes da en mer negativ og dramatisk assosiasjon til blomsten, som står i kontrast til den mer romantiske og drømmende nevnt tidligere. Dette samsvarer med hvordan stokkrosor til tider assosieres med uro og uvitenhet i novellen, og Øyehaug har dermed i sin produksjon av novellen i moderne tid på mange måter skapt en sammenheng med Virginia Woolf sine verk fra første del av 1900-tallet.

Noe udefinerbart

Følelser knyttet til uro, uvitenhet og mystikk tematiseres ved flere anledninger i forbindelse med stokkrose-elementet, og kan på flere måter bli sett i sammenheng med eksempler fra Woolf sine verk. Selve avslutningen av novellen er preget av en spesiell stemning. Her står det: «Men kvar gong eg ser stokkrosor stå og vaie svakt i vinden på sine lange stilkar, får eg kjensla av noko utanomjordisk og gåtefullt, som om dei blei planta der berre for å minne meg på noko.» (Øyehaug, 2021, s. 87). Stokkrosene knyttes her sammen med noe både udefinerbart og mystisk. Slutten er ganske åpen, og preges altså av en slags vag uro og/eller undring.

Stokkrosor blir behandlet på utradisjonelle måter i noen av Woolf sine verk. I *Mrs Dalloway* står dette: «Sally went out, picked hollyhocks, dahlias- all sorts of flowers that had never been seen together- cut their heads off, and madet them swim on the top of water in bowls.» (Woolf, 2000, s. 29). Dette er i seg selv en dramatisk ting å gjøre, som på mange måter bryter med det «tradisjonelle». Istedenfor å beholde blomstene i sin helhet og dandere dem i en vase, som kanskje er det man ville forventet, blir de altså «halshugget» og puttet i en bolle med vann. Dette kan både tolkes som en slags fornektelse av lineær orden, eller som en form for frihetstanke. Ikke minst kan det tilføre mer dybde til selve avslutningen av «Eit besøk til Monk's House». Slutten her er som nevnt åpen, og assosiasjonene stokkrosor skaper er mystiske og underlige. På lignende måte gir de «halshuggede» stokkrosene i *Mrs Dalloway* en følelse av å bryte med det tradisjonelle og lineære. Handlingen i novellen «smuldrer» på en måte opp, og man får aldri noe tydelig svar. Stokkrosene står her som et element som skaper brytning, og tilfører uro og undring. Dette er da noe som forsterkes når man knytter de sammen med de «halshuggede» stokkrosene i *Mrs Dalloway*.

En ambivalens

Stokkroser skaper ulike typer assosiasjoner i novellen, og det er på mange måter en ambivalens her. Denne ambivalensen kan også identifiseres på tvers av noen av Woolf sine romaner. Det er igjen som nevnt teoretisk bakgrunn for slike typer sammenhenger. Kristeva sa blant annet: «[...]an insight first introduced into literary theory by Bakhtin: any text is constructed as a mosaic of quotations; any text is the absorption and transformation of another.» (Kristeva, 1986, s. 37). Hun videreførte altså Bakhtins teorier, og var opptatt av hvordan tidligere skrevet tekst spiller inn på samtids, som nevnt. Stokkrosens ambivalens i novellen kan bli sett i konkret sammenheng med måten Virginia Woolf skildret elementet i sine verk.

Stokkroser er i novellen en slags gjenstand for Alcea sine ønsker, håp og drømmer, og står på en side frem som et element som skaper flere positive assosiasjoner. På den andre siden knyttes stokkroser nært til følelser av uro, usikkerhet og uvitenhet. Dette ser man for det første hos Alcea, som tross sitt store ønske om å se stokkrosene i hagen til «Monk's House», har store og begrensende bekymringer knyttet til do-fasilitetene der. I tillegg ser man det tydelig hos jeg-personen og de to jentene når de bekymrer seg for hva som skjer med Alcea. Stokkrosene har altså ikke nødvendigvis én bestemt betydning eller funksjon, men kommer heller til uttrykk på ulike måter. Er man bevisst en intertekstuell sammenheng med bakgrunn i for eksempel Kristeva sine teorier, er det blant annet mulig å identifisere noe av det samme i Woolf sine verk. Woolf nevner noen ganger stokkroser i romantiske og drømmende sammenhenger, mens stokkroser andre ganger blir fremstilt på en mer dramatisk, overraskende og kanskje skremmende måte. Ved å sette tendensene i Woolf sine verk opp mot tendensene i novellen, blir det tilført mer dybde til stokkrosens ambivalente rolle i «Eit besøk til Monk's House».

Ambivalensen til stokkrosene i novellen kommer også konkret til uttrykk gjennom Alcea. Hun står på mange måter for håp og drømmer på den ene siden, men hun er samtidig en kilde til uro og uvitenhet. Alcea har en drøm om å besøke Monk's House og se stokkrosene til Virginia Woolf: «[...]og stokkrosene til Virginia Woolf betydde alt for henne.» (Øyehaug, 2021, s. 79). Dette er som nevnt noe først jeg-personen, så Emma og Samantha interesserer seg i og blir opptatte av. De uroer seg når de ikke får noen svar: «Samantha, Emma og eg gjekk med samme uroa, kvifor svarer ho ikkje?» (Øyehaug, 2021, s. 83). Stokkroser nevnes i forbindelse med denne uroen flere ganger. Det kommer også, som nevnt, frem at Alcea er et navn de selv har gitt henne: «[...]Alcea, som blei det vi kalla henne, etter det latinske namnet for

«stokkroser» [...]» (Øyehaug, 2021, s. 84). På denne måten blir ambivalensen tydelig. Stokkroser blir gjenstanden for både Alcea og de andre sine drømmer og interesser, men på ganske ulike måter. Alcea har sin personlige drøm om å se stokkrosene til Woolf, og den er til en viss grad mer romantisert. De andre har derimot «gjort» Alcea til sin personlige stokkrose, og omgjør dermed på en måte Alcea sin drøm til sine egne ved å prøve å leve den gjennom henne. De ender opp i en situasjon bestående av uro og uvitenhet når situasjonen forblir uavklart. Ambivalensen til stokkrosene kommer altså tydelig fram i den forstand at de er et uttrykk for både håp og drømmer, og uro og uvitenhet samtidig.

Funksjonen til stokkroser har altså flere lag i novellen, og dette kan igjen underbygges ved å se på intertekstuelle referanser til Woolf sine stokkroser. Alcea er «stokkrosen» som aldri blir tydelig identifisert i novellen. Det er usikkert om hun oppnådde sin personlige drøm, og det er også usikkert om hun i det hele tatt eksisterte. Hun åpenbarer seg kun på internettet, og blir bare tolket og forstått gjennom hva hun skriver der. Dette gjør henne på mange måter fjern og utilgjengelig. De andre får aldri svar, noe som tydeliggjøres i selve slutten: «Men kvar gong eg ser stokkroser stå og vaie svakt i vinden på sine lange stilkar, får eg kjensla av noko utanomjordisk og gåtefullt, som om dei blei planta der berre for å minne meg på noko.» (Øyehaug, 2021, s. 87). Handlingen smuldrer opp, og spørsmål forblir ubesvart. Stokkroser går altså gjennom som et element som både skaper uro og orden, trygghet og usikkerhet. Det er på det ene siden et element som står for håp og drømmer, men som samtidig er veldig utilgjengelig. Det er tilsynelatende ingen av dem som eksplisitt får en lykkelig slutt, og stokkrosene ender dermed opp med å representere noe ubesvart og ufullstendig. Som nevnt er også dette noe man kan identifisere i Virginia Woolf sine romaner. I noen tilfeller blir stokkrosen romantisert, for eksempel når den nevnes i forbindelse med drøm om kjærlighet. I andre tilfeller blir den behandlet på en mer brutal og uventet måte, som blant annet når blomsten blir «halshugget» og kuttet. Her er det altså også en ambivalens. Ser man denne i intertekstuell sammenheng med ambivalensen i novellen, tilfører det flere lag til handlingen, og får stokkrose-elementet til å stå enda sterkere.

Intertekstuelle referanser til Virginia Woolf og stokkroser står sterkt i novellen, og forsterker blant annet stokkrosens ambivalens. Som nevnt i teorien, delte Kristeva intertekstualitet inn i to hovedtyper, for å blant annet skille mellom eksplisitt og implisitt intertekstualitet.

Mosaikken er, som nevnt, nøye planlagt og satt sammen, og står da for den eksplisitte og synlige intertekstualiteten (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). I denne oppgaven er det hovedsakelig en slik type intertekstualitet som løftes frem og diskuteres. Det ligger åpenbart

mange mer dyptliggende mønstre og strukturer i teksten, som for eksempel oppbyggingen av novellen i seg selv, som er basert på tidligere skrevne tekster. Som nevnt, kan dette da bli sett på som mer implisitt og skjult intertekstualitet (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). Men referansene til for eksempel stokkroser er tilsynelatende bevisste, spesielt siden Virginia Woolf eksplisitt nevnes i novellen. Det fremstår da fra forfatteren sin side som en form for aksept av avhengigheten til tidligere skapte tekster (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). Stokkroser har en fremtredende rolle i novellen i utgangspunktet, men å se den i lys av en slik bevisst type intertekstualitet, tilfører noe mer. Man tenker for det første enda mer over elementet i seg selv. Det at det også er mulig å identifisere eksplisitte likhetstrekk mellom hvordan det brukes i novellen, og med hvordan Virginia Woolf anvendte det i sine romaner, gjør stokkrosens betydning i novellen enda mer fremtredende. Her blir spesielt ambivalensen fremhevet og forsterket. Det er altså klare intertekstuelle referanser til Virginia Woolf og stokkroser, og bevissthet knyttet til dette gir stokkrose-elementet enda mer dybde og verdi.

Avsluttende oppsummering og refleksjon

Denne oppgaven har altså hatt utgangspunkt i problemstillingen: Hvilke betydning har intertekstuelle referanser til Virginia Woolf og stokkroser i novellen «Eit besøk til Monk's House»? Dette har blitt diskutert og drøftet ved å ta utgangspunkt i konkrete eksempler fra novellen, eksempler fra enkelte romaner av Virginia Woolf, samt teorier om intertekstualitet. Det har blitt tydeliggjort hvordan stokkroser er et sentralt element i novellen i seg selv, men at de intertekstuelle referansene gir enda mer dybde og betydning til dette elementet.

For det første har jeg altså gjort greie for stokkrosers betydning i novellen i seg selv, fordi dette er viktig for videre å kunne undersøke de intertekstuelle referansene sin funksjon. Stokkroser har blitt tolket som et slags bindende ledd på flere måter. Blomsten er for det første en gjenstand for Alcea sine drømmer og ønsker, og kan knyttes sammen med håp og indre lengsel. Samtidig assosieres stokkroser med jeg-personen og de to andre sin besettelse av Alcea, og blant annet den uroen og uvitenheten de føler på når hun ikke svarer dem. Alcea drømmer om å se stokkrosene til Virginia Woolf, men er samtidig selv en «stokkrose» som på mange måter er utilgjengelig og fjern for de andre.

Stokkrosen sin betydning i novellen har videre blitt undersøkt, og tolket i lys av intertekstuelle referanser til Virginia Woolf sin bruk av dem i sine romaner. Referansene har blitt identifisert ved å se på konkrete eksempler, som fra *The Waves*: «For soon in the hot midday when the bees hum around the hollyhocks my lover will come.» (Woolf, 1992, s. 73). Her pares

stokkroser med håp og forventinger om kjærlighet, og dette kan kobles til Alcea sine ønsker og drømmer om å se stokkrosene til Virginia Woolf. Videre i *The Waves* er det også eksempler på stokkroser som klippes og kuttet: «I hold scissors and snip of hollyhocks[...]» (Woolf, 1992, s. 147). Og: «I cut the dead petals from hollyhocks.» (Woolf, 1992, ss. 147-148). Behandlingen av stokkroser er her mer dramatisk, uventet og negativ, og kan som nevnt kobles sammen med de negative følelsene jeg-personen og de andre kjenner på knyttet til Alcea.

Avslutningen i novellen lyder som nevnt slik: «Men kvar gong eg ser stokkroser stå og vaie svakt i vinden på sine lange stilkar, får eg kjensla av noko utanomjordisk og gåtefullt, som om dei blei planta der berre for å minne meg på noko.» (Øyehaug, 2021, s. 87). Denne har konkret blitt sett i lys av et eksempel fra *Mrs Dalloway*: «Sally went out, picked hollyhocks, dahlias- all sorts of flowers that had never been seen together- cut their heads off, and made them swim on the top of water in bowls.» (Woolf, 2000, s. 29). «Halshuggede» stokkroser i en bolle er sjokkerende, og bryter med lineær orden og det normale. På tilsvarende måte «smuldrer» handlingen i «Eit besøk til Monk's House» opp, og stokkrosene står for en slags mystikk, uvitenhet og forvirring.

Ulike intertekstuelle referanser har blitt identifisert og drøftet, og en av hovedfunksjonene er som nevnt at de blant annet tydeliggjør og forsterker ambivalensen til stokkrosene i novellen. Stokkrosene står ikke for én enkelt ting, og skaper ikke kun én type assosiasjon. De står for den ene siden for håp, lengsel og drømmer, men står samtidig for en uro, bekymring og uvitenhet. Man kan argumentere for at en slik type ambivalens kan identifiseres på tvers av Virginia Woolfs romaner; noen ganger blir stokkroser romantisert, mens de andre ganger blir kuttet og «halshugd». Ser man ambivalensen i hennes verk i intertekstuell sammenheng med den i novellen, vil stokkrose-elementet stå enda sterkere.

De intertekstuelle referansene har altså blitt diskutert med utgangspunkt i teorier om intertekstualitet, og da spesielt Kristeva sine. Det er lagt vekt på en mer eksplisitt type intertekstualitet, som Kristeva betegner som mosaikken (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 74). Jeg har her da tatt i betraktning at forfatteren har hatt en viss aksept av at tidligere skrevne tekster virker inn på samtidens, og jeg har sett på hvordan en slik bevissthet kommer til uttrykk i novellen. Virginia Woolf er en eksplisitt referanse, og dykker man litt dypere fremstår også stokkroser som en bevisst og gjennomtenkt en. Tekstrommet er stort, og består av tekster som henger sammen på en eller annen måte (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 73). Romanene til Woolf kan som sagt bli sett i sammenheng med novellen til Øyehaug, og

dette tilfører blant annet både mer kontekst og dybde til stokkrose-elementet, og gjør det til et enda mer effektivt virkemiddel.

Avslutning

Helt avslutningsvis har det altså i denne oppgaven blitt diskutert og undersøkt funksjonen til intertekstuelle referanser i novellen «Eit besøk til Monk's House». Det er da spesielt stokkrose-elementet som har vært i fokus, med hensyn til Virginia Woolf og hvordan hun anvendte blomsten i sin diktning. Stokkrosen spiller isolert sett en viktig rolle i handlingen, men en bevissthet knyttet til de intertekstuelle referansene tilfører mer dybde og betydning, og får elementet til å stå enda sterkere. Stokkrosen har blant annet en ambivalent funksjon i novellen, og det er noe som også kan identifiseres i Virginia Woolf sin tilnærming til den i sine verk.

REFERANSER

- Bakhtin, M. M. (2003). Dialog hos Dostojevskij. I *Latter og Dialog: Utvalgte Skrifter* (ss. 209-234). Cappelen.
- Hancock, N. (2012). *Charleston and Monk's House: The Intimate House of Virginia Woolf and Vanessa Bell*. Edinburgh University Press.
- Kermode, F. (1992). Biographical Preface. I V. Woolf, *Mrs Dalloway* (2.utg.) (ss. vii-x). Oxford University Press.
- Kristeva, J. (1986). Word, Dialogue and Novel. I T.Moi(red.), *The Kristeva Reader* (ss. 34-61). Blackwell Publishers.
- Woolf, V. (1992). *The Waves* (2.utg.). Penguin Books.
- Woolf, V. (2000). *Mrs Dalloway* (2.utg.). Oxford University Press.
- Øyehaug, G. (2021). *Vonde Blomar* (2.utg.). Kolon Forlag.
- Aamotsbakken, B., & Knudsen, S. (2011). Intertekstualitet. I *Å Tenke Teori: Om Leseteorier og Lesing* (ss. 64-84). Gyldendal.

